

EVOKACE

Charles R. Cross

TĚŽŠÍ NEŽ NEBE

Životopis Kurta Cobaina

V O L V O X G L O B A T O R

EVOKACE

Charles R. Cross

TĚŽŠÍ NEŽ NEBE

ŽIVOTOPIS KURTA COBAINA

TĚŽŠÍ NEŽ NEBE - Charles R. Cross - Životopis Kurta Cobaina

Heavier Than Heaven

Přeložila Alice Chromá

Copyright © Charles R. Ross, 2001

Translation © Alice Chromá, 2003

ISBN 978-80-7207-968-1

Z anglického originálu Heavier Than Heaven, A Biography of Kurt Cobain

vydaného nakladatelstvím Hyperion, New York 2001,

přeložila Alice Chromá

Odpovědný redaktor Jiří Zahradnický

Obálka Viktor Váňa

Vydalo nakladatelství & vydavatelství

VOLVOX GLOBATOR

Štítného 17, 130 00 Praha 3

www.volvox.cz

jako 13. svazek edice Evokace

celkově jako 615. publikaci

Elektronickou knihu připravil PureHTML.cz

Vydání první

Praha 2003

Adresa knihkupectví VOLVOX GLOBATOR:

Štítného 16, 130 00 Praha 3

BEAT

RADIO

Classic Rock

Rodině, Christině a Ashlandovi

Poznámka autora

Necelou míli od mého bydliště se nachází jeden dům. Když se na něj dívám, běhá mi mráz po zádech skoro jako když se dívám na filmy Alfreda Hitchcocka. Šedá přízemní budova je obehnána vysokým drátěným plotem a takové bezpečnostní opatření působí ve čtvrti, kde bydlí střední vrstva a jsou tu občůdky s občerstvením, docela neobvykle. Za plotem sídlí tři firmy. Je tu kadeřnický salón, pojišťovací kancelář State Farm Insurance a „Stan Baker, sportovní střelba.“ Právě v tom třetím obchodě si Kurt Cobain 30. března 1994 s kamarádem zakoupil kulovnici Remington. Majitel obchodu se tisku později svěřil, že nechápal, proč si někdo takovou zbraň kupuje mimo „loveckou sezónu“.

Když projíždím kolem obchodu Stana Bakera, vždycky mám pocit, jako bych se stal svědkem nějaké obzvlášť hrůzné autonehody. Svým způsobem to tak je. Události, které následovaly poté, co si Kurt tu zbraň koupil, mě hluboce zneklidňují. Ponoukají mě, abych pátral po věcech, které svou podstatou brání tomu, aby k nim kdokoli pronikl, tím jsem si jist. Ty otázky pátrají po duševních pohnutkách, ptají se na roli šílenství uměleckého ducha, na to, jak mohou drogy zpusťošit lidskou duši, a touží pochopit propast mezi vnitřním a vnějším životem člověka. Pro rodinu zasaženou drogovou závislostí, depresí nebo sebevraždou jsou tyhle otázky až příliš skutečné. Sám pocházím z rodiny zahalené takovou temnotou a vím, že jim ta touha se ptát na otázky, k nimž neexistuje odpověď, tak trochu nedá spát.

Kniha vznikla právě z popudu takových záhad, ale přemýšlet jsem o ní začal vlastně už před léty. Vyrůstal jsem v jednom městečku ve státě Washington a měsíční zásilky z Columbia Record a Tape Clubu mi jako východisko z nouze nabízely rock'n'rollovou spásu. Tyhle nahrávky objednávané poštou mě částečně přivedly na nápad, že se odstěhuju z venkova do Seattlu. Stal se ze mě spisovatel a

vydavatel časopisu. Přes tentýž klub nahrávek si z jiného koutu státu Washington o pár let později proklestil cestu i Kurt Cobain a zájem o rock'n'roll ho přivedl k hudební kariéře. Naše cesty se potkaly v roce 1989, když náš časopis jako první napsal o Nirvaně titulní článek.

Nirvanu nebylo těžké milovat. I když získávali stále větší ohlas a slávu, vždycky působili jako smolaři, a totéž se dalo říct o Kurtovi. Umění se začal věnovat v prostorném montovaném domku, když obkresloval ilustrace Normana Rockwella. Tehdy se v něm začal rozvíjet dar vyprávět příběhy a zvláštním půvabem tak obohatil pozdější hudbu. Jako rocková hvězda budil dojem ztracené existence, ale mně se na něm líbilo, že dokázal skloubit pubertální humor se stařeckým mrzoutstvím. V Seattlu ho na ulici nebylo možné přehlédnout. Nosil směšnou čepici s klapkami na uši a branži, kde bylo skutečných osobností pomálu, opravdu vynikal.

Při psaní této knihy Kurtův humor občas znamenal jediný světlý bod v jinak sisyfovské práci. Za životopisem Těžší než nebe se skrývají čtyři roky bádání, na čtyři stovky rozhovorů, nesčetné sekretáře písemností, stovky hudebních nahrávek, mnoho bezesných nocí a nekonečné míle naježděné mezi Aberdeenem a Seattlem. To bádání přede mě postavilo nejen fakta, ale zavedlo mě i do citových vazeb, kam jsem původně zajít nechtěl. Zažil jsem dokonale povznášející chvíle, třeba když jsem se poprvé zaposlouchal do nevydané nahrávky „You Know You're Right“, a troufám si tvrdit, že patří mezi Kurtovy nejlepší počiny. Jenže každý radostný objev byl vyvážen momenty téměř nesnesitelně bolestnými, jako když se mi dostal do ruky Kurtův dopis na rozloučenou a viděl jsem, že je uložen v krabičce ve tvaru srdce, hned vedle památečního pramenu Kurtových světlých vlasů.

Knihou Těžší než nebe bych chtěl Kurtovi Cobainovi vzdát hold a vylíčit jeho životní příběh, napsat o tom pramenu vlasů a dopisu, bez toho, abych soudil. Kniha by nemohla vzniknout bez velkorysé

pomoci Kurtových nejbližších přátel, rodiny a kamarádů z kapely. Téměř všichni oslovení mi rozhovor nakonec poskytli a o vzpomínky se se mnou podělili. Výjimku tvoří pár lidí, kteří mají v plánu napsat příběh vlastní, a já jim v tom úkolu přeju hodně zdaru. Kurtův život představoval spletitou záhadu, o to složitější, že spoustu věcí neprozrazoval. Množství protikladů ho nakonec dovedlo k drogové závislosti a představovalo pro ni i živnou půdu. Kolikrát jsem měl pocit, že sbírám informace o špiónovi, který to hraje na obě strany a volí mistrnou taktiku, takže se o něm nikdo nedozví všechny podrobnosti.

Jedna moje kamarádka, shodou okolností se léčí z drogové závislosti, mi jednou líčila, jak v rodinách podobných té její funguje jisté pravidlo, kterému říkala „nebavíme se“. „Když člověk vyrůstá v takové rodině,“ vypráví ta známá, „pořád mu opakují: „Nevyptávej se, nemluv a nikomu nic neříkej.“ Všechno se muselo držet v tajnosti a já se za to přetvařování a lži hrozně styděla.“ Tuto knihu věnuji všem, kteří mají odvahu říkat pravdu, neváhají položit bolestnou otázku a oprostít se od stínu minulosti.

Charles R. Cross
Seattle, Washington
Duben 2001

Prolog

Těžší než nebe

New York, stát New York
12. ledna 1992

Těžší než nebe

**– Slogan, který se objevil na plakátech
turné Nirvany a kapely Tad v roce 1989.
Vymysleli ho britští koncertní pořadatelé
a vystihli tím „těžký“ zvuk Nirvany
i hmotnost stopadesátikilového
zpěváka Tada Doyla.**

Nebe poprvé spatřil přesně šest hodin a padesát sedm minut od okamžiku, kdy se do něj zamilovala celá jedna generace. Tehdy patrně poprvé zemřel a jen tak pro sebe pak umíral ještě mnohokrát. Získal si obdiv generace, která k němu cítila vášnivou, mocnou a pevnou oddanost a milovala ho láskou, která, jak člověk od začátku tuší, může zlomit srdce a skončí jako řecká tragédie.

Bylo průzračné, chladné nedělní ráno 12. ledna 1992. V New York City se teplota nakonec vyšplhala na necelých sedm stupňů, ale v malém apartmánu hotelu Omni v sedm ráno téměř mrzlo. Jedno okno zůstalo přes noc otevřené, aby se vyvětral zápach z cigaret, a manhattanský úsvit vytáhl z pokoje veškeré teplo. V místnosti to vypadalo, jako by tu řádila vichřice. Po podlaze se ledabyle povalovaly hromady šatů, košil a bot, jako by se v nich přehraboval slepec na dobročinné burze oblečení. U dvojitých dveří apartmánu trůnilo šest servírovacích podnosů s několikadenními zbytky jídla z donáškové služby. Na podnosech se vršily nakousané rohlíky, okoralé plátky sýra a nad hlávkovým salátem poletovalo hejno octomilek. V takovém stavu pokoje ve většině čtyřhvězdičkových hotelů nebývají. V tomto případě byl personál varován, aby do pokoje nevstupoval. Kdosi cedulku s nápisem „Nerušit“ přepsal na „V ŽÁDNÉM PŘÍPADĚ nerušit! Souložíme.“

Dnes ráno se tu nikdo nemiloval. V obrovské posteli spala šestadvacetiletá Courtney Love. Na sobě měla starodávné viktoriánské kombiné a dlouhé prameny světlých vlasů jí splývaly na pokrývku jako princezně z pohádky. Polštář vedle ní byl pomačkaný, jako by tam ještě před chvílí někdo spal. A stejně jako v úvodní scéně nějakého hrůzostrašného filmu v místnosti nechybělo mrtvé tělo.

„Probudila jsem se v sedm a on vedle mě neležel,“ vzpomíná Courtney Love. „Hrozně jsem se vylekala.“

V posteli chyběl čtyřadvacetiletý Kurt Cobain. Před necelými sedmi hodinami účinkoval s kapelou Nirvana v hudebním pořadu

„Saturday Night Live“. To vystoupení znamenalo důležitý předěl v historii rock'n'rollu – vůbec poprvé se v živém vysílání americké televize objevila grungeová kapela. Tentýž víkend setřásko album Nirvany Nevermind, vydané u prestižní nahrávací společnosti, z první hitparádové pozice v časopise Billboard Michaela Jacksona a stalo se nejprodávanější nahrávkou Ameriky. Ten úspěch se nedostavil za noc, kapela už existovala čtyři roky, ale způsob, jakým Nirvana zaskočila hudební průmysl, byl neopakovatelný. Rok předtím prakticky neznámá kapela zaútočila na hitparády skladbou „Smells Like Teen Spirit“, nejuznávanějším hitem roku 1991, jehož úvodní kytarové sólo předznamenalo rockovou éru devadesátých let.

A těžko bychom našli slavnější rockovou hvězdu, než byl Kurt Cobain. Spíš než vážená osobnost byl Cobain antihvězda, do televize NBC odmítal jezdit limuzínou a razil secondhandový styl projevu i oblékání. V „Saturday Night Live“ vystoupil v oblečení, které nosil už třetí den – tenisky Converse, džíny s děravými koleny, tričko propagující nějakou bezvýznamnou kapelu a rozpínací svetr Mister Rogers. Týden nemyté vlasy měl obarvené jahodovým odstínem přípravku Kool-Aid, takže ty světlé prameny vypadaly jako spleené zaschlou krví. V historii živého televizního vysílání to bylo vůbec poprvé, kdy účinkující do takové míry ignoroval svůj vzhled a hygienu. Alespoň tak působil.

Kurt byl komplikovaný, rozporuplný samotář a ty občasné, zdánlivě náhodné výstřelky si zrovna tak mohl pečlivě promýšlet. V mnoha rozhovorech prohlašoval, že nesnáší pozornost, kterou mu věnuje MTV, a pak opakovaně volal manažerům a stěžoval si, že televize jeho klipy nevysílá dost často. Až fanaticky se nutil promýšlet každý krok v hudbě i v kariéře a nápady si zaznamenával do deníků celé roky předtím, než je provedl. Jenže ve chvíli, kdy se mu dostalo kýženého uznání, se choval, jako by mu bylo zatěžko vstát z postele. Měl neskutečnou vůli, ale zároveň se nechal vláčet pocitem, že nenávidí sám sebe. Lidé, kteří ho znali nejlépe, věděli,

že mu nikdy nemůžou porozumět. Události oné neděle to ostatně potvrzují.

Kurt dohrál v „Saturday Night Live“ a z večírku pro účinkující se omluvil, protože to prý „není jeho styl“. Pak poskytl jednomu rozhlasovému redaktorovi dvouhodinový rozhovor, který trval do čtyř do rána. Tím pro něj pracovní den skončil – každopádně se mu obzvlášť vydařil. Vystoupil jako hvězda v „Saturday Night Live“, jeho album se vyhoupllo na první příčku hitparády a „Podivín Al“ Yankovic si od něj vyžádal souhlas k natáčení parodie „Teen Spirit“. Sečteno a podtrženo z toho nepochybně vycházel vrchol Kurtovy krátké kariéry a uznání, o jakém většina umělců jen sní. Tak si to Kurt v dospívání kdysi představoval.

Kurt vyrůstal v městečku na jihozápadě státu Washington a za tu dobu „Saturday Night Live“ ani jednou nevynechal. Před kamarády z nižší střední školy se chvástal, že z něj jednou bude hvězda. Za deset let se stal nejoslavovanější postavou hudební scény. Už druhé vydané album mu vyneslo pozici nejuznávanějšího skladatele celé generace. Pouhé dva roky předtím nebyl přijat na místo uklízeče psích výkalů.

Tehdy před úsvitem Kurt nepoci oval zadostiučinění ani potřebu nějak oslavovat. Tolik pozornosti v něm nejvíc ze všeho vzbuzovalo obvyklou nevolnost. Cítil se fyzicky nemocen a trpěl, jak sám popisuje, „nesnesitelnou pálivou a odpornou bolestí“ žaludku, kterou navíc zhoršoval stres. Sláva a úspěch Kurtovi spíš ubližovaly. Kurt a jeho snoubenka Courtney Love byli nejdiskutovanější rock'n'rollovou dvojicí, i když se o nich často hovořilo v souvislosti s užíváním drog. Kurt neustále doufal, že až bude doceněn jeho talent, zbaví se citových problémů, které ho provázely v dětství. Když toho úspěchu dosáhl, zjistil, jak bláhově se mýlil. Daleko víc se pak styděl, že s popularitou narůstala i jeho záliba v drogách.

V časných ranních hodinách si Kurt v hotelovém pokoji připravil drobný igelitový balíček čínského bílého heroinu, nasál ho do

stříkačky a vpíchl si ho do paže. To samo o sobě nebylo u Kurta nic mimořádného, heroin bral pravidelně už sedm měsíců. Dva měsíce předtím, hned když spolu začali chodit, ho s ním začala brát i Courtney. Jenže té noci Courtney spala a Kurt si trochu hazardně, nebo záměrně, vzal víc heroinu, než bylo bezpečné. Z předávkování mu kůže promodrala až do zeleného odstínu, přestal dýchat a svaly se mu napjaly jako koaxiální kabel. Sklouzl z postele a zůstal ležet na zemi s obličejem zabořeným do hromady šatů. Vypadal jako mrtvola, kterou tam nedbale odhodil nějaký masový vrah.

„Nevypadal předávkovanej,“ vzpomíná Courtney Love. „Vypadal jako MRTVOLA. Kdybych se v těch sedm nevzbudila ... Nevím, asi jsem to vycítila. Bylo to tak hnusný. Bylo to nechutný a děsivý.“ Courtney začala Kurta horečně křísit, což už tehdy považovala za samozřejmost. Vychrstla na snoubence studenou vodu a udeřila ho do hrudníku, aby plíce začaly nabírat vzduch. Poprvé nezaznamenala žádnou reakci, a tak celý postup zopakovala, jako když odhodlaný zdravotník zachraňuje obě srdečního selhání. Po několikaminutovém snažení konečně uslyšela vzdech, podle kterého usoudila, že Kurt znovu dýchá. Oživovala ho dál, cákala mu na obličej vodu a rozhýbávala končetiny. Za pár minut se Kurt posadil, promluvil a i když byl ještě dost zfetovaný, sebejistě se šklebil, skoro jako by byl na ten výkon hrdý. Tehdy se poprvé předávkoval až na pokraj smrti, tentýž den, kdy se z něj stala hvězda.

Během jediného dne se Kurt narodil v očích veřejnosti, zemřel v soukromí své temnoty a byl vzkříšen silou lásky. Výkon to byl pozoruhodný, nepravděpodobný a téměř nemožný, ale totéž se dalo říci o podstatné části jeho výjimečného života. Počínaje Kurtovým původem.

Nejdřív pronikavě ječí

Aberdeen, Washington

Únor 1967 – prosinec 1973

*Dává o sobě vědět nejdřív tak,
že pronikavě ječí,
a když tahle technika selže,
rozpláče se.*

– Z tetiných zápisků o osmnáctiměsíčním
Kurtovi Cobainovi.

Kurt Donald Cobain se narodil dvacátého února 1967 v nemocnici na kopci nad městem Aberdeen ve státě Washington. Rodiče bydleli v sousedním Hoquiamu, je však příznačné, že se Kurtovým rodištěm stal právě Aberdeen – tři čtvrtiny života se od nemocnice nevzdálil víc než na deset mil a k okolnímu kraji zůstal navždy hluboce připoután.

Toho deštivého pondělního dne by se vám z oken obecní nemocnice v Grays Harbour otevřel nádherný pohled na drsnou krásu krajiny utvářené věncem lesů, hor, řek a hučícím oceánem. Na úbočí zalesněných kopců se slévají tři řeky napájející Tichý oceán. V samém středu leží Aberdeen, největší město v okrese Grays Harbor, s 19 000 obyvateli. Přesně na východ odtud se nachází menší Hoquiam, kde bydleli v přízemním domku Kurtovi rodiče, Don a Wendy. A směrem na jih přes řeku Chehalis je město Cosmopolis, odkud pocházela rodina Kurtovy matky, Fradenburgovi. Ve dnech, kdy nepršelo – což nebylo v kraji, kde naprší 2000 mm srážek ročně, příliš obvyklé – bylo možné spatřit devět mil vzdálené Montesano, v němž vyrůstal Kurtův dědeček Leland Cobain. Byl to svět nepřiliš rozrůzněný a dost malý na to, aby ho časem proslavil právě Kurt.

Výhledu z dvoupatrové nemocnice vévodil šestý nejrušnější průmyslový přístav na západním pobřeží. Po řece Chehalis se plavilo tolik kusů dříví, že by se snad po nich dalo přejít přes ústí široké dvě míle. Na východ odtud se rozkládalo obchodní centrum Aberdeenu a tamní obchodníci si stěžovali, že jim neustálý rachot nákladních aut vozících dřevo odrazuje zákazníky. Město žilo prací, která téměř výlučně závisela na přeměně douglaských jedlí z okolních kopců v obchodní artikl. V Aberdeenu sídlilo 37 nejrušnějších dřevařských závodů, celulózek a pil – tovární komíny snadno přerostly nejvyšší budovu ve městě, která měla pouhých šest poschodí. Přímo dole pod kopcem směrem od nemocnice se tyčil obří komín Rayonierova závodu. Jako nejvyšší věž ze všech čněl

k nebesům do výšky téměř 46 metrů a soukal ze sebe nepřetržitě modravý kouř výparů z celulózy.

Přestože Aberdeenem pulsoval život, v době, kdy se narodil Kurt, se ekonomický růst zpomaloval. Okres patřil ve státě Washington mezi nemnohé oblasti s ubývajícím počtem obyvatel a lidé bez práce odcházeli hledat štěstí jinam. Dřevařský průmysl začínal strádat důsledkem zahraniční konkurence a nadměrné produkce dřeva, která se začínala nápadně projevovat na rázu krajiny. Za městem se táhly pásy vymýcených lesů, které připomínaly snahy prvních osadníků „všechno pokácet“, jak se píše v jedné místní kronice. Nezaměstnanost si na lidech vybírala krutou sociální daň v podobě vzrůstajícího alkoholismu, domácího násilí a sebevražd. V roce 1967 tu bylo 27 hospod a ve středu města zůstalo mnoho domů opuštěných, z některých se později staly hampejzy, které však byly na konci padesátých let zakázány. Hampejzy nechvalně proslavily město do té míry, že ho časopis Look v roce 1952 označil za „jedno z nejožehavějších míst v Americe v boji s hříšností“.

Špína velkoměsta šla však v Aberdeenu ruku v ruce s úzce spjatou sociální komunitou, kde soused pomáhal sousedovi, rodiče spolupracovali se školou a rozrůzněné obyvatelstvo přistěhovalců spojovala pevná rodinná pouta. Kostelů zde bylo víc než hospod a děti se mohly, tak jako ve většině amerických maloměst šedesátých let, volně prohánět na kolech po okolí. Jak Kurt rostl, celé město pro něj bylo jeden velký dvorek.

Jako většina prvorozených byl Kurt do života přivítán s nadšením, jak ze strany rodičů, tak i v širším rodinném kruhu. Měl šest strýců a tet z matčiny strany, dva strýce z otcovy a pro oba rodinné klany to byl vůbec první vnuk. Rodiny byly početné a když se Kurtova matka rozhodla nechat vytisknout oznámení o narození dítěte, rozeslala jich padesát jen mezi nejbližší příbuzné. 23. února oznamovala Kurtův příchod zbytku světa řádka v Aberdeen Daily World ve sloupci „narodili se“: Panu a paní Cobainovým, Aberdeen Avenue

2830 1/2, Hoquiam, 20. února v Obecní nemocnici, syn.“

Kurt vážil po narození tři kila sedmdesát a měl tmavé vlasy a ple . Během pěti měsíců mu novorozenecké vlasy zesvětlaly a kůže zbledla. Rodina jeho otce měla francouzské a irské předky, kteří se v roce 1875 do Ameriky přistěhovali ze Skey Townlandu v kraji Tyrone v Irsku. Z jejich strany zdědil Kurt hranatou bradu. Fradenburgovi, rodina z matčiny strany, byli původem Němci, Irové a Angličani a Kurt po nich podědil růžové tváře a světlé vlasy. Nejvýraznějším rysem jeho obličeje byly ovšem nápadně blankytné oči – i sestry v nemocnici si vyprávěly, jaké je má nádherné.

V šedesátých letech zuřila válka ve Vietnamu, ale až na občasné zprávy o ní se v Aberdeenu žilo stejně jako v Americe padesátých let. Toho dne, kdy se Kurt narodil, se v Aberdeen Daily World vedle skvělé zprávy o vítězství Američanů u města Quang Ngai objevily články o výnosu v těžbě dřeva a reklamy z JCPenney s nabídkou slev u příležitosti dne oslav Washingtonových narozenin: flanelové košile byly za 2 dolary 48 centů. Kniha Kdo se bojí Virginie Woolfové? toho odpoledne obdržela třináct nominací na ceny Akademie v Los Angeles, v aberdeenském kině ovšem dávali Dívky z pláže.

Kurtův jednadvacetiletý otec Don pracoval u benzínky Chevron v Hoquiamu jako mechanik. Byl pohledný a urostlý, ale s vlasy na ježka a brýlemi ve stylu Buddyho Hollyho vypadal trošku přihloupě. Kurtova devatenáctiletá matka Wendy byla naopak klasická kráska a vzhledem i oblečením se trochu podobala Marcii Bradyové. Rodiče se poznali na střední škole, kde se Wendy říkalo „Vánek“. V červnu, jen pár týdnů po maturitě, Wendy otěhotněla. Don si od otce vypůjčil sedan a vymyslel si nějakou výmluvu, aby mohli s Wendy odjet do Idaha a vzít se bez souhlasu rodičů.

V době, kdy se Kurt narodil, bydlel mladý pár v domku na dvoře jednoho domu v Hoquiamu. Don pracoval u benzínky na delší směny a Wendy se starala o dítě. Kurt měl bílý proutěný kočárek nahoře ozdobený zářivě žlutou stuhou. Peněz měli málo, ale několik

týdnů po Kurtově narození se jim podařilo sehnat dost na to, aby se odstěhovali z těsného domečku do většího domu na Aberdeen Avenue 2830. „Nájem,“ vzpomíná Don, „byl vyšší jen o pět dolarů měsíčně, jenže v té době bylo pět dolarů spousta peněz.“

Když se v domácnosti objevily náznaky sporu, bylo to kvůli penězům. Na začátku roku 1968 byl Don sice u Chevronu jmenován „vedoucím“, ale vydělával jen 6 000 dolarů ročně. Většina jejich sousedů a přátel pracovala v dřevařském průmyslu. Práce tam byla fyzicky náročná – jakási studie o této profesi tvrdila, že „zabíjí víc než válka“ – ale zato se při ní dalo vydělat víc peněz. Cobainovi se snažili s rodinným rozpočtem vyjít, ale když šlo o Kurta, dbali na to, aby byl hezky oblečený. Jednou se vydali i k fotografovi. V sérii snímků z tohoto období vypadá Kurt v bílé frakové košili, černé kravatě a šedém oblečku jako malý Lord Fauntleroy – má ještě dětské faldíky a buclaté, naducané tvářičky. Na další fotografii má na sobě modrou vestu, sáčko do barvy a k tomu klobouk, který by se hodil spíš pro detektiva Phillipa Marlowa než pro rok a půl starého chlapečka.

V květnu 1968 bylo Kurtovi patnáct měsíců a Wendyina sestra Mari, které tenkrát bylo čtrnáct, psala na domácí hodinu ekonomiky o synovci úkol: „Maminka s ním tráví většinu času,“ poznamenala si Mari. „Lásku mu dává najevo tím, že ho chová, pochválí ho, když si to zaslouží a hodně si s ním hraje. K tatínkovi se malý chová tak, že když ho vidí, směje se na něj a má rád, když ho tatínek chová. Dává o sobě vědět nejdřív tak, že pronikavě ječí, a když tahle technika selže, rozpláče se.“ Mari si zapsala, že Kurt si nejraději hraje na schovávanou, první zoubky mu vyrostly v osmi měsících a jeho prvních dvanáct slov bylo, „koko, máma, táta, bác, toust, pá pá, ahoj, mimi, já, rád, hot dog a kotě.“

Mari vyjmenovala Kurtovy oblíbené hračky: harmonika, buben, basketbalový míč, autíčka, nákladáky, kostky, televizka a telefon. O Kurtovu denním režimu si poznamenala, že „když má jít spát,

rozpláče se, jakmile ho uloží do postýlky. Tolik ho zajímá, co se v rodině děje, že chce být pořád s nimi.“ A na závěr teta připsala: „Je to šťastné, veselé dítě a jeho osobnost se vyvíjí, jak má, protože se mu dostává pozornosti a lásky.“

Wendy byla pozorná matka, četla si knihy o učení, nakupovala Kurtovi obrázkové karty a s pomocí bratrů a sester dbala na to, aby se dítěti dostávalo patřičné péče. Celá rozvětvená rodina se zapojila do oslavování dítěte a Kurtovi taková přízeň svědčila. „Nedá se to ani slovy popsat, jakou radost a jaké oživení vnesl Kurt do naší rodiny,“ vzpomíná Mari. „Jako maličký byl tak neposedný. To charisma v sobě měl už jako dítě. Byl veselý a chytrý.“ Kurt byl natolik učenlivý, že když si teta neuměla poradit s tím, jak spustit ohrádku u dětské postýlky, v roce a půl to jednoduše udělal sám. Wendy se Kurtovy kousky tak zalíbily, že si vypůjčila kameru Supe - 8 a natáčela ho – to bylo vydání, které si rodina mohla dovolit jen stěží. Na jednom filmu šťastný, rozesmátý klouček krájí svůj druhý narozeninový dort a tváří se, jako by byl středem rodičovského vesmíru.

O svých druhých Vánocích začal Kurt projevovat zájem o hudbu. Fradenburgovi byli muzikální rodina – Wendyin starší bratr Chuck hrál v kapele Beachcombers, Mari hrála na kytaru a prastrýc Delbert se proslavil jako irský tenorista. Dokonce se objevil ve filmu Král jazzu. Cobainovi jezdili na návštěvy do Cosmopolis a Kurta pokaždé fascinovaly rodinné jam sessions. Strýcové a tety ho nahráli, jak zpívá „Hey Jude“ od Beatles, „Motorcycle Song“ Arla Guthrieho a melodii z televizní show „The Monkees“. Kurt si rád už jako dítě vymýšlel vlastní slova. Ve čtyřech letech se jednou po návratu z procházky s Mari posadil ke klavíru a vy ukal na něj neumělou písničku o jejich dobrodružství. „Byli jsme v parku, dostali jsme bonbóny,“ zněl text. „Prostě jsem zírala,“ vybavuje si Mari, „měla jsem zapnout kazeťák – byla to zřejmě jeho první skladba.“

Když mu bylo něco málo přes dva roky, vymyslel si imaginárního

přítele, kterému říkal Bodda. Rodiče se nakonec rozhodli Kurtův vztah ke smyšlenému kamarádovi vyřešit, a tak když jeden strýc musel do Vietnamu, namluvili Kurtovi, že Bodda musel narukovat s ním. Kurt jim to ale zase tak docela nespokl. Když mu byly tři, hrál si s tetiným cívkovým magnetofonem, který byl nastaven na „echo“. Kurt chvíli poslouchal a pak se zeptal, „Ten hlas mluví se mnou? Boddo? Boddo?“

V září 1969 bylo Kurtovi dva a půl roku a Don s Wendy si v Aberdeenu koupili první dům na East First Street 1210. Byl to patrový domek o výměře 92 čtverečných metrů se zahrádkou a garáží. Zaplatili za něj 7 950 dolarů. Dům byl postaven ve dvacátých letech ve čtvrti, které se občas nelichotivě říkalo v „hrdlořezech“. Severně od domu Cobainových tekla řeka Wishkah, která se často vylévala z břehů, a směrem na jihovýchod se rozkládal zalesněný sráz, kterému usedlíci dali jméno kopec „Mysli na mne“ – což byla na přelomu století narážka na stejnojmennou reklamu na doutníky.

Byl to středostavovský dům ve čtvrti, kde bydlela střední třída. Kurt ji později označoval za „bílou lůzu, která se jen tváří jako střední třída.“ V přízemí domu byl obývací pokoj, jídelna, kuchyně a ložnice rodičů. V patře domu se nacházely další tři pokoje: malá místnost na hraní a dva pokojíky, jeden patřil Kurtovi. Ten druhý měl časem obývat Kurtův sourozenec – tentýž měsíc Wendy zjistila, že je znovu těhotná.

Kurtovi byly tři, když se mu narodila sestra Kimberley. Už jako nemluvně se nápadně podobala bratrovi, měla tytéž neuvěřitelně modré oči a světlé vlasy. Když ji přinesli domů z porodnice, Kurt trval na tom, že ji ponese dovnitř. „Měl ji hrozně rád,“ vzpomíná otec. „Ze začátku se úplně zbožňovali.“ Tříletý věkový rozdíl byl ideální, protože Kurt mohl neustále vyprávět, jak se o sestřičku starají. V Kurtovi se začala rozvíjet povahový rys, který ho provázela celý život – citlivě vnímal potřeby a strasti druhých, někdy

až příliš.

Příchod obou dětí změnil chod domácnosti Cobainových. Nikdy neměli moc volného času, a teď ho trávili rodinnými návštěvami, Don se navíc věnoval sportu. V zimě hrával basketbalovou ligu a přes léto byl v baseballovém mužstvu. Často chodívali na zápasy a po nich na sportovní oslavy. Tam se Cobainovi seznámili a spřátelili s Rodem a Dres Herlingovými. „Hodně se věnovali rodině a podnikali s dětmi spoustu věcí,“ pamatuje si Rod Herling. Ve srovnání s ostatními Američany šedesátých let byli Cobainovi nápadně slušná rodina. Nikdo v okruhu jejich známých nekouřil trávu a oni sami ani moc nepili.

Jednou v létě si Herlingovi přišli večer zahrát karty a Don vešel do pokoje a prohlásil, „Chytil jsem kysu.“ V Aberdeenu nebyly krysy nijak neobvyklé, protože město leželo nízko a byl tu nadbytek vody. Don si z řeznického nože a násady od koštěte vyrobil jednoduchý bodák. Kurta to zaujalo, a tak tátu následoval do garáže, aby se na hlodavce v popelnici také podíval. Don mu nakázal, aby se od popelnice držel raději dál, což Kurt při své zvědavosti nedokázal a krůček za krůčkem se plížil k tátovi, až se ho chytil za nohavice. Bylo domluveno, že Rod Herling zvedne víko popelnice a Don tu kysu bodákem propíchne. Herling zvedl víko, Don mrštil koštětem, ale kysu minul a bodák se zapíchl do podlahy. Don se marně snažil koště vytáhnout a krysa pomaloučku, celá popletená, vyšplhala po násadě koštěte, přeběhla Donovi přes rameno, seskočila na zem, a jak Kurt pelášil z garáže, zavěsila se mu na paty. Stalo se to ve zlomku vteřiny, ale při pohledu na výraz Donova obličeje a Kurtovy vyvalené oči propukli všichni v salvu smíchu. Smáli se tomu celé hodiny a historka se stala součástí rodinného folklóru: „Hele, pamatujete se, jak chtěl tenkrát táta zapíchnout tu kysu?“ Nejvíc ze všech se smál Kurt, jenže tomu přišlo v pěti letech k smíchu všechno. Byl to kouzelný smích, jako když polechtáte miminko, a opakoval se jako nekonečný refrén.

V září 1972 začal Kurt chodit do první třídy na základní škole Roberta Graye, tři bloky od domova. První den ho tam Wendy dovedla, ale pak už chodil sám, okolí First Street se stalo jeho královstvím. Učitelé si ho dobře pamatují jako zvědavého rozumbradu s krabičkou na svačiny s obrázkem Snoopyho. Na vysvědčení měl od učitele napsáno „velice dobrý žák“. Nestyděl se. Když jim do třídy přinesli ukázat medvíďe, Kurt se s ním jako jediný ze třídy nechal vyfotit.

Nejvíce vynikal v kreslení. V pěti letech už bylo jasné, že má výjimečné kreslířské nadání. Maloval realistické obrázky. Tony Hirschman, který chodil s Kurtem do první třídy, byl spolužákovými výkony okouzlen: „Uměl nakreslit cokoli. Jednou jsme si prohlíželi vlkodlaky a Kurt jednoho nakreslil přesně jako na tom obrázku.“ Kurt tehdy kreslil Aquamana, přišeru z Černé laguny, myšáka Mickeyho a Pluta. K narozeninám a k Vánocům mu rodiče kupovali kreslicí potřeby a Kurtův pokoj začal vypadat jako malířský ateliér.

V kreslení Kurta podporovala babička z otcovy strany, Iris Cobainová. Vlastnila sbírku memorabilií Normana Rockwella v podobě talířů od sběratelské asociace Franklin Mint. Byly na nich Rockwellovy obrázky z obálek Saturday Evening Postu. Sama vyšivala rockwellovské motivy na goblény a Rockwellův nejslavnější obraz, „Vysvobození z nedostatku“, na němž je zpodobněna typická americká večere na Den díkůvzdání, jí visel na stěně prostorného montovaného domku v Montesanu. Iris dokonce zapojila Kurta do své oblíbené ruční práce. Pomocí párátek ryla do klobouků čerstvě sebraných hub neumělé Rockwellovy reprodukce. Když se rozměrné klobouky hub usušily, vzorky vyryté párátkem na nich zůstaly, takové jakoby provinční rytiny.

Irisin manžel a Kurtův dědeček Leland Cobain umělecké sklony neměl, jezdil se silničním válcem, což ho částečně připravilo o sluch. Kurta naučil pracovat se dřevem. Dědeček byl popudlivý mrzout, a když mu vnuk ukazoval svůj obrázek myšáka Mickeyho

(Kurt miloval Disneyho postavičky), Leland mu vyčetl, že ho obkreslil. „Ne ne,“ bránil se Kurt. „Ale ba jo,“ na to Leland. Přinesl čistě bílý papír a tužku a poručil vnukovi: „Tak, a teď mi ukaž, jak jsi to udělal, a nakresli to ještě jednou.“ Tehdy šestiletý Kurt se posadil a bez předlohy nakreslil skoro dokonalý obrázek kačera Donalda a ještě další s Goofym. Zvedl hlavu od kresby a celý zářil štěstím, že se mohl dědečkovi předvést a že nakreslil nejmilejšího kačera.

Jeho čínorodost se postupně upoutala k hudbě. Nikdy sice nechodil na hodiny klavíru, ale uměl odposlouchat a vy ukat jednoduchou melodii. „Dokonce už jako malý,“ vzpomíná sestra Kim, „si prostě sedl a zahrál, co uslyšel v rádiu. Uměl umělecky ztvárnit, na co si jen vzpomněl, na papíře i v hudbě. Don a Wendy ho v tom chtěli podpořit a opatřili mu sadu bubínků s myšákem Mickeym. Kurt do nich divoce bušil každý den, když přišel ze školy. Přestože si ty plastové bubínky oblíbil, daleko víc ho zaujaly opravdové bubny u strýčka Chucka. Dělal totiž větší rámus. Také na sebe rád věšel tetinu kytaru, i když byla tak těžká, že se mu pod ní podlamovala kolena. Brnkal na ni a vymýšlel přitom písničky. Toho roku si koupil první desku, sladák Terryho Jackse „Seasons in the Sun“.

Moc rád si prohlížel tetina a strýcova alba. Jednou, to mu bylo šest, byl u tety Mari na návštěvě, probíral se jejími deskami a hledal nějaké album Beatles, ty měl Kurt skoro nejradši. Najednou vykřikl a vyděšeně se rozběhl k tetě. V ruce držel nahrávku Beatles Yesterday and Today s nechvalně proslulým „řeznickým obalem“, na kterém jsou členové kapely ověšeni kusy masa. „Uvědomila jsem si, jak je citlivý,“ vzpomíná Mari.

Kurt těžce nesl i vzrůstající napětí mezi rodiči. Prvních několik let jeho života se doma moc nehádali, ale nezdálo se ani, že by se nějak zvlášť milovali. Dona a Wendy poznamenaly okolnosti stejně tak jako mnoho dalších mladých lidí, kteří se brali brzy.

Nejdůležitější pro ně byly děti, a pokud mezi nimi někdy existoval alespoň trochu romantický vztah, bylo těžké ho vzkřísit. Don se potýkal s finančními nesnázemi, Wendy věnovala všechn čas péči o děti. Začali se hádat víc a víc, křičeli na sebe před dětmi. „Nemáš ponětí, jak se dřú,“ rozčiloval se Don. Wendy mu jeho výčitky oplácela.

Přes to všechno měl Kurt šťastné dětství. Letní prázdniny trávil s rodinou na Washaway Beach na washingtonském pobřeží, kde měli Fradenburgovi chatu. V zimě jezdili sáňkovat. V Aberdeenu málokdy sněžilo, a tak se vypravili většinou na východ do kopců za dřevařským městem Porter a nahoru na Fuzzy Top Mountain. Sáňkařské výlety probíhaly vždycky stejně. Zaparkovali, z auta vytáhli sáňe pro Wendy a Dona, stříbrný talíř pro Kim a Kurtova „Pružného pilota“, a chystali se k jízdě dolů. Kurt popadl sáňky a s rozběhem se vrhl ze svahu, asi jako když se atlet odráží ke skoku do dálky. Jen dorazil pod kopec, zamával na rodiče na důkaz toho, že jízdu přežil. Za ním sjeli ostatní členové rodiny a nahoru vylezli společně. A tak to šlo pořád dál a dál celé hodiny až do tmy nebo dokud Kurt nepadal únavou. Jak se blížili k autu, Kurt si vynutil slib, že za týden pojedou zas. Později vzpomínal na zážitky ze sáňkování jako na nejhezčí z celého dětství.

O Vánocích, když bylo Kurtovi šest, se celá rodina vypravila do města k fotografovi. Na té fotce sedí uprostřed Wendy a reflektor jí za hlavou vytváří svatozář. Wendy pózuje v rozložitém dřevěném křesle s vysokým opěradlem a na sobě má růžovobíle pruhované viktoriánské šaty s nabíranými manžetami. Na krku má přívěsek s černou stužkou, světlé vlasy s růžovým nádechem sahající po ramena jsou uprostřed rozdělené pěšinkou, ani pramínek nepadá, kam by neměl. Dokonalým držením těla s rukama volně položenými na opěradlech křesla připomíná královnu.

Tříletá Kim sedí mamince na klíně. V dlouhých bílých šatičkách a černých lakýrkách vypadá jako matčina zmenšená kopie. Dívá se

upřeně přímo do aparátu a vypadá, jako kdyby se měla každou chvíli rozplakat.

Don stojí za křeslem, a přestože se na fotku vešel, tváří se, jako by tam nebyl. Trochu se hrbí a spíš než úsměv prozrazuje jeho tvář zasnění. Má na sobě tmavočervenou košili s dlouhým rukávem, se špičatým límcem a šedou vestu – v takovém oblečení bych si představoval Steva Martina a Dana Aykroyda, když v „Saturday Night Live“ parodují „bláznivé a ostré hochy“. V očích má nepřítomný výraz, jako by zrovna myslel na to, proč se nechal zatáhnout do fotoateliéru, když mohl někde kopat do míče.

Kurt stojí víc vlevo před otcem, kousek od křesla. Modré kalhoty s tmavším proužkem ladí s vestičkou, jasně červená košile je mu trochu velká, ruce má skoro schované v dlouhých rukávech. Jako správný rodinný bavič se nejen usmívá, ale směje se na celé kolo. Vypadá opravdu šťastně – chlapeček, který si užívá sobotní den s rodinou.

Celá rodina působí obzvlášť upraveně, vypadají přesně jako všichni typičtí kultivovaní Američané – mají umyté vlasy, bílé zuby a nažehlené upravené šaty, jako vystřižené z některého katalogu Sears z počátku sedmdesátých let. Bližší pohled však odhalí situaci, které si musel všimnout i fotograf. Obrázek zachycuje rodinu, a ne manželství. Don a Wendy se nedotýkají, a nic nenasvědčuje tomu, že by mezi nimi byl nějaký vztah. Je to jako kdyby ani nebyli na tomtéž záběru. Kurt stojí před Donem a Kim sedí Wendy na klíně, takže bychom klidně mohli vzít nůžky a rozstříhnout fotografii – a rodinu – na půl. Vznikly by dvě oddělené rodiny, v každé jeden dospělý a dítě, muži a ženy zvlášť, na jedné straně viktoriánské šaty, na straně druhé chlapci s límečky.

**Nenávidím mámu,
nenávidím tátu**

**Aberdeen, Washington
Leden 1974 – červen 1979**

Nenávidím mámu, nenávidím tátu.
– z básně na zdi Kurtovy ložnice.

Tíživá rodinná situace se ještě zhoršila v roce 1974. Don Cobain se rozhodl změnit zaměstnání a začal pracovat v dřevařském průmyslu. Don nebyl nijak urostlý, kácet šedesátimetrové stromy ho moc nelákalo, a tak zakotvil v kanceláři u Mayr Brothers. Věděl, že v dřevařství si časem vydělá víc než u benzínky. Jeho nástupní plat, 4 dolary 10 centů na hodinu, byl však bohužel menší, než dostával jako mechanik. O víkendech si přivydělával inventurami v drtírně a Kurta často brával s sebou. „Jezdil tam po dvoře na kole,“ vybavuje si Don. Kurt otcovo zaměstnání později zesměšňoval a tvrdil, že chodit s ním do práce bylo peklo, tenkrát si však liboval v tom, že může jít s ním. Otcův úsudek a pozornost pro Kurta hodně znamenaly, přestože se celý život pokoušel tvrdit, že to tak není. Potřeboval je spíš víc než méně. Později připustil, že na první roky v úplné rodině má příjemné vzpomínky. „Měl jsem opravdu hezké dětství,“ sdělil časopisu Spin v roce 1992. Neodpustil si však dodat, „až do devíti let.“

Don a Wendy si často museli půjčovat peníze na zaplacení účtů, což se stávalo hlavním předmětem sporů. Leland a Iris jim v kuchyni nechávali dvacetidolarovou bankovku – smáli se, že je to pendlující dvacka, protože ji každý měsíc půjčovali Donovi na nákup. Don si ji vždycky hned vzal zpátky v okamžiku, kdy jim dluh splatil. „Všechno obešel, zaplatil účty a pak zašel k nám,“ vzpomíná Leland. „Splatil nám těch dvacet dolarů a prohlásil, „Tenhle tejdén jsem si vedl sakra dobře. Zbejvá mi tak 35, 40 centů.“ Leland si nikdy nezvykl na Wendy, protože měl za to, že si hraje „na lepší než Cobainovi“. Vyprávěl, že mladí od nich potom zamířili do Blue Bacon Drive-In na Boon Street a zbylé drobné utratili za hamburgery. Don vycházel se svým tchánem Charlesem Fradenburgem – ten řídil grejdr – dobře, Leland a Wendy si nerozuměli nikdy.

Vzájemné napětí se vystupňovalo, když jim Leland pomáhal přestavovat dům na First Street. Postavil Donovi a Wendy

v obývacím pokoji imitaci krbu a předělal kuchyňskou linku. Během přestavby se s Wendy čím dál víc hádali. Leland pak už Donovi řekl, že jestli ho Wendy nepřestane otravovat, sebere se a nechá tu práci rozdělanou. „To bylo poprvé, co jí Donnie přede mnou něco řekl,“ vzpomíná Leland. „Pořád mlátila hubou o tom a támhleto, až jí povídá, ‚Zavři už konečně sakra tu pusu, nebo si táta sbalí fidlátka a půjde domů.‘ A ona pro jednu poslechla.“

Tak jako kdysi jeho otec byl i Don na děti přísný. Wendy si mimo jiné stěžovala, že její manžel vyžaduje, aby děti byly vždycky způsobné – čehož nelze dosáhnout – a Kurt se podle něj měl chovat jako „malý dospělák“. Občas Kurt jako každé dítě zlobil. Většina jeho konfliktních výstupů tenkrát ani nestála za řeč – čmáral po zdech, třískal dveřmi a škádlil sestru. Za podobné chování často dostal na zadek, jenže Don ho obvykle fyzicky trestal – a to skoro denně – i tak, že ho dvěma prsty uhodil do spánku nebo do hrudi. Nebolelo to moc, horší to bylo s psychickou újmou. Syn se pak obával větších ran a Don si tím potvrzoval svou nadřazenost. Kurt se pak uchýloval do šatny ve svém pokoji. Tak stísněný, uzavřený prostor by v někom mohl vyvolávat pocit strachu, ale Kurt to místo vyhledával jako útočiště.

A bylo před čím utíkat: oba rodiče se dovedli vysmívat a urážet ho. Ve věku, kdy ještě nechápal legraci, ho Don a Wendy strašili, že jestli bude zlobit, dostane k Vánocům kus uhlí, obzvlášť když se bude prát se sestrou. V žertu mu do punčochy nadělili kousky uhlí. „Byl to jenom vtip,“ vybavuje si Don, „Dělali jsme to tak každý rok. Dostal dárky a tak. Nestalo se, že bychom mu nic nedali.“ Kurt to jako vtip nepochopil, přinejmenším když tu příhodu později vyprávěl. Tvrdil, že mu jednou slíbili dětskou pistolku Starskyho a Hutche a nikdy se jí nedočkal. Prohlašoval, že místo ní dostal hezky zabalený kus uhlí. Kurt při vyprávění přeháněl, ale ve skutečnosti těm historkám sám věřil.

S Kim si Kurt občas rozuměl, někdy si spolu hráli. Kim

postrádala Kurtovo umělecké nadání a vždycky ten rozdíl cítila, když mu rodiče věnovali tolik pozornosti. Proto se naučila napodobovat hlasy. Dobře jí šel myšák Mickey a kačer Donald a svými výstupy dovedla Kurta bavit do omrzení. Wendy si jeden čas představovala, že by se toho hlasového talentu dalo využít. „Maminka měla velký sen,“ prohlašovala Kim, „že bychom se s Kurtem dostali do Disneylandu a pracovali tam, on by kreslil a já namlouvala hlasy.“

Jaro 1975 znamenalo pro osmiletého Kurta přemíru štěstí. Konečně se podíval do Disneylandu a poprvé letěl letadlem. V roce 1974 šel Leland do důchodu a toho roku trávili s Iris zimu v Arizoně. Don a Wendy odvezli Kurta do Seattlu, posadili ho do letadla, Leland na něj počkal v Yumě a pak zamířili do jižní Kalifornie. Během dvou bláznivých dní navštívili Disneyland, Knotts Berry Farm a filmové ateliéry. Kurt byl u vytržení a v Disneylandu se dožadoval třikrát téže jízdy „Za piráty Karibiku“. V Knotts Berry Farm se odvážil na obří horskou dráhu, a když z ní slezl, obličej měl bledý jako stěna. Leland se zeptal, „Už nechceš?“ a Kurtovi se vrátila barva do tváří a sjel si ještě jednou. Na prohlídce filmových ateliérů se Kurt vyklonil z vlaku před žralokem z Čelistí a ostraha se hned na prarodiče obořila, „A ten blondáček radši nevysstrkuje hlavu ven, nebo mu ji ukousne.“ Kurt neposlechl a tlamu žraloka si vyfotil, když se k objektivu přiblížila na centimetry. Když se později vraceli po dálnici, usnul na zadním sedadle a prarodiče tak v tichosti mohli projet kolem Kouzelné hory, aniž by Kurt trval na tom, že se tam chce taky podívat.

Ze všech příbuzných měl Kurt nejbliže k babičce Iris. Spojovala je záliba v umění a čas od času určitý smutek. „Zbožňovali se,“ vzpomíná Kim. „Myslím, že Kurt nějak vytušil, co si vytrpěla.“ Iris i Leland zažili tvrdou výchovu, poznamenala je chudoba a oběma zemřel otec při výkonu povolání. Irisin otec se otrávil jedovatými plyny v Rayonierově celulózce, Lelandův byl okresní šerif a zemřel

při náhodném výstřelu z vlastní zbraně. Lelandovi bylo patnáct, když otec zemřel. Dal se k námořnictvu a byl poslán na Guadalcanal, tam ale napadl důstojníka a byl hospitalizován na psychiatrii. Poté, co byl propuštěn, se oženil s Iris, ale bojoval s alkoholem a záchvaty zuřivosti, nejvíc v době, kdy se jim narodil třetí syn, Michael, který však byl retardovaný a zemřel v šesti letech v nějakém ústavu. „V pátek večer dostával výplatu a přišel pak domů opilý,“ vybavuje si Don. „Maminku zbil. Mě taky. Zbil babičku i jejího přítele. Jenže takhle to tenkrát bývalo všude.“ Když byl Kurt malý, Leland se už uklidnil a v nejhorším případě jen sprostě nadával.

Když ho nemohli hlídat Leland s Iris, postaral se o Kurta někdo z mnoha sourozenců Fradenburgových. Tři tety bydlely nejdál čtyři bloky odtud. Donův mladší bratr Gary také občas dostal Kurta na starost a při jedné takové příležitosti si Kurt udělal výlet zpátky do nemocnice. „Zlomil jsem mu pravou ruku,“ vzpomíná Gary. „Ležel jsem na zádech a vyhazoval ho nohama do vzduchu.“ Kurt byl velice živé dítě a na to, že pořád někde poskakoval, se příbuzní až divili, že si toho nepolámal víc.

Zlomená ruka se zahojila a zranění Kurta nijak neodradilo od sportování. Don ho odmalička podporoval v baseballu a kupoval mu míče, pátky a rukavice podle potřeby. Jako dítě využíval Kurt pátky spíš jako bicího nástroje, ale časem se do sportu zapojil, nejdřív na dvoře a potom začal hrát v družstvu. V sedmi se už poprvé dostal do družstva Malé ligy. Trénoval ho táta. „Nebyl to nejlepší hráč, ale nebyl špatný,“ říká Gary Cobain. „Měl jsem dojem, že se mu moc hrát nechtělo. Myslím, že hrál kvůli tátovi.“

Baseball byl příkladem toho, jak se Kurt snažil Donovi vyhovět. „Kurt s tátou dobře vycházel jako malý,“ vzpomíná Kim, „jenže pak už se ani trochu nechoval podle tátových představ.“

Don i Wendy se vyrovnávali s rozdílem mezi dítětem vysněným a skutečným. Oběma bylo v dětství něco odepřeno a chtěli si to vynahradit, když se narodil Kurt. Don toužil po takovém vztahu otce

a syna, jaký mezi ním a Lelandem nikdy nefungoval. Domníval se, že takového pouta docílí společným sportováním. Kurt sportoval rád, hlavně když u toho otec nebyl, ale intuitivně si se sportem spojoval otcovu lásku, jako by tím u něj stoupl v ceně. Účastnil se, ale nedobrovolně.

Kurt chodil do druhé třídy, když se rodiče a učitel usnesli na tom, že jeho nevyčerpatelná energie může být chorobná. Po poradě s Kurtovým dětským lékařem mu ze stravy vyloučili karoten. Zlepšení nenastalo, a tak se mu rodiče snažili omezit přísun cukru. Nakonec mu lékař předepsal ritalin a Kurt ho užíval tři měsíce. „Byl hyperaktivní,“ vzpomíná Kim. „Mlátíl sebou o zeď, hlavně když v sobě měl nějaký cukr.“

Jiní příbuzní měli zato, že Kurt trpí syndromem nadměrné aktivity a poruchy soustředění (NAPS). Mari vzpomíná, jak šla jednou ke Cobainovým na návštěvu a Kurt pobíhal po okolí, mlátíl do pochodového bubínku a ječel z plných plic. Mari vešla dovnitř a povídá sestře, „No co to, prosím tě, dělá?“ „Já nevím,“ řekla na to Wendy. „Nevím, co mám udělat, aby toho nechal. Už jsem zkusila všechno.“ Wendy si tenkrát myslela, že si Kurt takhle vybíjí přebytek klukovské energie.

Dávat Kurtovi ritalin bylo v roce 1974 sporné rozhodnutí. Někteří vědci již tehdy namítali, že v dětech vyvolává Pavlovův reflex a zvyšuje pravděpodobnost pozdější závislosti. Jiní věřili, že když se dětská hyperaktivita neléčí, sáhnou děti později při vlastní léčbě po nelegálních prostředcích. V rodině se objevilo mnoho různých názorů na Kurtovu diagnózu a na to, jestli mu ta krátkodobá léčba pomohla, nebo uškodila. Kurt se však později svěřil Courtney Love, že ten lék u něj hrál důležitou roli. Courtney jako malá také brala ritalin a připouštěla, že se o něm s Kurtem často bavili. „Když vám jako dítěti dávají lék, po kterém je vám fajn, kam to asi povede, až vyrostete?“ ptala se Courtney. „Jako dítěti vám to připadá opojné. Nezůstala by ve vás taková vzpomínka?“

V únoru roku 1976, přesně týden po Kurtových devátých narozeninách, oznámila Wendy Donovi, že se chce rozvést. Sdělila mu to ve všední den večer, odfrčela ve svém camaru a nechala ho, a to vysvětlí dětem sám. V tom Don nijak nevyňikal. Přestože se jejich manželské šarvátky za poslední půlrok zhoršovaly, Wendyno prohlášení Dona i zbytek rodiny zaskočilo. Don zaujal odmítavý postoj a uzavřel se do sebe. O mnoho let později se v kritických situacích úplně stejně choval jeho syn. Wendy byla vždycky výrazná osobnost a občas trpěla záchvaty vzteku. Don přesto nečekal, že by chtěla rozbít rodinu. Nejvíc si stěžovala na to, že se Don soustavně věnuje sportu. Dělal rozhodčího a trenéra, a navíc hrál za několik týmů. „Já jsem v duchu nemohl uvěřit, že by to udělala,“ svěřil se Don. „Tenkrát se lidé tolik nerozváděli. Já jsem to taky nechtěl. Jenže ona zůstat nechtěla.“

Prvního března se odstěhoval právě Don, pronajal si pokoj v Hoquiamu. Doufal, že Wendy přejde vztek a manželství vydrží, a zaplatil nájem jen na týden dopředu. V rodině našel Don sám sebe a v roli otce měl poprvé v životě dojem, že ho někdo potřebuje. „Myšlenka na rozvod ho zdrtila,“ vzpomíná Donův nejlepší kamarád Stan Targus. Rozchod nebyl jednoduchý, protože Dona měli ve Wendyině rodině moc rádi, hlavně Wendyina sestra a její manžel Clark, kteří bydleli blízko Cobainových. Někteří sourozenci se jen tiše divili, jak se chce Wendy bez Dona uživit.

29. března obdržel Don předvolání k soudu a „Žádost o rozvedení manželství“. Následovala řada právních dokumentů, na něž Don opakovaně nereagoval v zoufalé naději, že si to Wendy ještě rozmyslí. Devátého července rozhodl soud v jeho nepřítomnosti, nebo na Wendyinu žádost neodpověděl. Téhož dne bylo ustanoveno konečné rozdělení majetku, dům připadl Wendy a Don získal zadržovací právo ve výši 6500 dolarů splatných v případě, že by se dům prodal, Wendy se znovu provdala, nebo kdyby Kim dosáhla osmnácti let. Donovi připadla pultunová dodávka Ford z roku 1965,

Wendy si směla ponechat rodinné camaro z roku 1968.

Děti byly svěřeny do matčiny péče a Don měl měsíčně přispívat 150 dolary na každé z nich plus hradit léčebné výlohy. Děti mohl „navštěvovat v rozumné míře“. Protože šlo o maloměstský soudní dvůr sedmdesátých let, podmínky návštěv se nijak blíže neurčovaly a domlouvaly se neformálně. Don se přestěhoval k rodičům do montovaného domku v Montesanu. Stále doufal, že si to Wendy rozmyslí, dokonce i potom, co podepsali všechny konečné dokumenty.

Wendy si z toho nic nedělala. Jakmile s něčím skoncovala, už ji to nezajímalo, a nic ji nemohlo zajímat méně než Don. Rychle se seznámila s pohledným přístavním dělníkem Frankem Franichem, který vydělával dvakrát víc než Don. Frank byl často vzteklý a agresivní a Wendy si libovala v tom, že si záš vybíjel na Donovi. Když třeba poslali Donovi nový řidičák omylem na Wendyinu adresu, někdo obálku otevřel, natřel na Donovu fotku fekálie, obálku znovu zalepil a poslal Donovi. To nebyl rozvod, byla to válka plná nenávisti, zloby a odplaty jako při nějaké vendetě.

Kurt tohle všechno vnímal jako citový holokaust. Nic tolik neovlivnilo utváření jeho osobnosti. Jako mnohé děti si rozvod rodičů vyčítal. Podstata sporů před ním bezprostředně zůstala utajená, nechápal, proč se rodiče rozešli. „Myslel si, že to způsobil on a dával vinu sám sobě,“ domnívá se Mari. „S hrůzou pozoroval, jak se mu všechno, v co věřil, bezpečí, rodina a zájem o něj samého, před očima mění.“ Než by dával najevo, co ho trápí a bolí, uzavřel se do sebe. Tenkrát v červnu napsal Kurt na zeď ve svém pokoji: „Nenávidím mámu, nenávidím tátu. Táta mámu nenávidí, máma tátu nenávidí. A mně je z toho ze všeho tak nanic.“ Tohle napsal kluk, který byl jako nemluvně fixován na rodiče natolik, že se snažil neusnout, jak psala Mari sedm let předtím v domácím úkolu, protože „chce být pořád s nimi.“ A teď o tátu a mámu, nikoli vlastní vinou, přišel. Iris Cobainová jednou označila rok 1976 za

„Kurtův očištec“.

Pro Kurta to bylo náročné i fyzicky. Mari si vybavuje, že byl tenkrát v nemocnici – Kurtova matka před ní zmínila, že to bylo kvůli tomu, že málo jedl. „Vzpomínám si, že byl v deseti letech v nemocnici kvůli podvýživě,“ uvedla. Kamarádům Kurt vyprávěl, že musel vypít baryum a že mu rentgenovali žaludek. Je možné, že nešlo o podvýživu, ale o první příznaky žaludečních potíží, kterými později trpěl. Jeho matka měla ve dvaceti žaludeční problémy krátce poté, co se Kurt narodil, a když se objevily bolesti břicha u něj, předpokládalo se, že jde o stejný druh podráždění. V době kolem rozvodu rodičů měl Kurt také škrábání v oku. Rodina měla za to, že to souvisí se stresem, což byla zřejmě pravda.

Rodiče se rozváděli a život postupně dospívajícího kluka pokračoval dál se všemi problémy, které přinášel. Když šel do čtvrté třídy, začal si uvědomovat rozdíl mezi kluky a dívkami, a uvědomovat si sociální postavení. V červenci otiskli v Aberdeen Daily World jeho fotku, když jejich baseballové mužstvo po čtrnácti vítězstvích a jediné prohře vyhrálo Aberdeenskou dřevařskou ligu. O další zážitek toho léta se postaralo černé kotě, které se toulalo po okolí a Kurt si ho vzal domů. Bylo to jeho první domácí zvíře a říkal mu Puff.

Tři měsíce po rozvodovém řízení vyslovil Kurt přání bydlet s otcem. Přestěhoval se za Donem, Lelandem a Iris do montovaného domku, ale už brzy na podzim si otec a syn přes ulici pronajali domek vlastní a menší. O víkendech chodil Kurt na návštěvu k Wendy, Kim a Puffovi.

Život s otcem vyřešil Kurtovy citové problémy, byl zas středem pozornosti, jedináček. Don se po rozvodu cítil provinile a zahrnoval Kurta materiálními věcmi, koupil mu minikolo Yamaha Enduro-80, na které se ostatní chodili dívat. Tenkrát na podzim se s Kurtem seznámila Lisa Rocková, která bydlela pár bloků odtud: „Kurt byl tichý a moc milý. Pořád se usmíval. Trochu se styděl. Bylo tam

takové hřiště a tam on jezdil na tom minikole, a já vedle něj na kole.“

Lisa si všimla, že je Kurt „tichý“, tohle slovo lidé často používali, když ho popisovali jako dospělého. Dokázal sedět mlčky celé hodiny, aniž by měl potřebu prohodit slovo. Kurt a Lisa měli narozeniny tentýž den, a když jim bylo deset, uspořádali u Lisy společnou oslavu. Kurt se zúčastnil rád, a přesto se cítil nejistě a zájem ostatních mu nebyl příjemný. Ve čtyřech letech se ničeho nebál, v deseti byl překvapivě bázlivý. Od rozvodu rodičů se držel zpátky, vždycky čekal, až co udělá ten druhý.

S příchodem Kurtovy puberty se otec ujal role vzorného rodiče. Po škole čekal Kurt u prarodičů, až se Don vrátí z práce, a zbytek dne trávili spolu. Kurt měl radost, že může dělat, co po něm Don chce, i když to byl třeba sport. Po baseballu občas zašli na večeri do jedné místní hospody. Vychutnávali si jeden druhého, ale přesto oba postrádali zbytek rodiny – jako by přišli o ruku. A i když bez ní dokázali žít, pořád na ni mysleli. Měli se teď rádi víc než kdy předtím nebo potom, ale jeden i druhý byli pořád zoufale sami. Ze strachu, že by mohl otce ztratit, si Kurt vynutil slib, že se Don znovu neožení. Don mu slíbil, že už budou pořád spolu.

Během zimy 1976 přestoupil Kurt na Beacon Elementary School v Montesanu. Školy tam byly menší než v Aberdeenu a jak si Kurt během týdnů přivykal, zjistil, že je oblíbený, což se mu předtím nestávalo, a získal dřívější sebejistotu. Navzdory zdánlivé bezstarostnosti nemohl zapomenout na hořkou skutečnost: „Bylo poznat, že se rozvodem rodičů trápí,“ vzpomíná si spolužák Darrin Neathery.

Když šel Kurt na podzim roku 1977 do páté třídy, byl už v „Montu“, jak se mezi místními městu říkalo, známá firma. V malé škole ho všichni znali a většinou ho měli rádi. „Byl to hezký kluk,“ říká John Fields. „Byl chytrý a všechno se mu dařilo.“ Kurtovy světlé vlasy a modré oči přitahovaly pozornost dívek. „Nepřeháním, když

řeknu, že byl skoro nejoblíbenější,“ poznamenává Roni Toyrová. „Měli jsme partu asi patnácti lidí, co jsme se kamarádili, a Kurt patřil mezi nás. Byl opravdu sladký, ty světlé vlasy, velké modré oči a pihatý nos.“

Za přitažlivým zevnějškem se skrýval zápas o vlastní identitu, který získal další rozměr, když si Don v říjnu 1977 našel známost. Tu první ženu, se kterou se Don seznámil, Kurt neměl rád, a tak ji otec nechal. Desetiletý narcisista nechápal, proč by měl otec vyhledávat společnost dospělých a proč si nevystačí jenom s ním. Na konci podzimu se Don seznámil s Jenny Westbyovou, která měla dvě děti z rozvedeného manželství: dceru Mindy, o rok mladší než Kurt, a syna Jamese, mladšího o pět let. Od začátku to vypadalo na rodinnou známost a na první schůzce vzali děti na výlet kolem jezera Sylvia. Kurt se k Jenny a dětem choval hezky a Don si myslel, že má vyhráno. A oženil se.

Kurt měl Jenny ze začátku rád. Věnovala mu ženskou pozornost, kterou dosud postrádal. Hezký vztah k nevlastní matce přehlušil vnitřní spor: když mu na ní bude záležet, zradí své city k vlastní matce a „skutečné“ rodině. Kurt si stejně jako otec usmyslel, že rozvod je jen dočasná záležitost, sen, který pomine. Jeho představu rozbil otcův druhý sňatek a náhle stísněný domov. Don nebyl muž mnoha slov a vlivem minulosti se mu o tom, co cítí, mluvilo jen těžko. „Říkal jsi, že už se neoženíš,“ namítal Kurt. „No, víš, Kurte, věci se mění,“ odpověděl na to otec.

Jenny se snažila Kurtovi přiblížit, ale marně. „Ze začátku nás měl všechny rád,“ říká Jenny. Později Kurt stále připomínal otcí jeho slib, že se neožení, a choval se odtažitě. Don a Jenny se to snažili napravit a věnovali Kurtovi nejvíc pozornosti. Nechali ho jako prvního rozbalovat dárky a nenutili ho doma pomáhat. Drobné ústupky ještě umocnily Kurtův citový odstup. S nevlastními sourozenci si občas rád hrával, ale také je trápil, vysmíval se Mindy kvůli předkusu a zlomyslně před ní napodoboval, jak mluví.

Situace se trochu zlepšila, když se rodina přestěhovala do vlastního domu na Fleet Street South 413 v Montesanu. Kurt dostal svůj pokoj s kulatými okny jako na lodi. V lednu 1979 se Jenny narodil syn Chad. Najednou se o otcovu přízeň, která dřív patřila jen Kurtovi, ucházely dvě další děti a nevlastní matka s malým děčkem.

Kurt měl úplnou volnost v místním parku, v uličkách a na hřištích. Město bylo tak malé, že se ani nemuselo jezdit autem, baseballové hřiště bylo dva bloky daleko, škola hned za rohem a ke všem kamarádům to bylo pěšky kousek. Ve srovnání s Aberdeenem se Monte podobalo městu z nějaké hry Thorntona Wildera, taková jednodušší a přátelštější Amerika. Středeční večery patřily u Cobainů rodině. Hrály se stolní hry, třeba indické pachisi, nebo monopoly, a Kurt měl tyhle večery nade všechno rád.

Peněz nebylo nazbyt, takže o prázdninách se jezdilo tábořit do přírody. Když se chystali vyjet, byl Kurt vždycky první v autě. Kim jezdila na výlety s nimi, dokud se Don a Wendy nepohádali, jestli bude Don za prázdniny platit menší výživné. Kim už potom otce a bratra moc nevidala. Kurt jezdil za matkou o víkendech, jenže místo příjemných shledání se jitřily staré rány. Don a Wendy se k sobě nechovali zrovna zdvořile, a výlet do Aberdeenu znamenal spíš vyslechnout si hádku rodičů o plán návštěv. Jeden víkend byl ještě o něco smutnější: milovaný Puff utekl a už se nevrátil.

Jako každé dítě potřeboval Kurt svůj režim, a v tom mu rodinné večery vyhovovaly. Na druhou stranu ho tohle drobné zpestření znervózňovalo. Toužil se přiblížit rodině a zároveň se obával, že se kvůli tomu bude muset vzdát volnosti pohybu. Byl zrovna v tom pubertálním stádiu, kdy se dospívající kluk snaží být jiný než rodiče a hledá sám sebe. Jenže Kurt se ještě nesmířil se ztrátou vlastního rodinného hnízda, a i když chtěl odejít, zároveň se toho bál. Rozporuplné pocity řešil tím, že se od Dona a Wendy citově oprostil. Namluvil sám sobě a kamarádům, že rodiče nenávidí, a

těmi jedovatými řeči omlouval svůj odmítavý postoj k nim. Odpoledne se s partou potloukal po ulicích a vykládal, jak příšerné má rodiče, a večer se připojil k rodině a jako jediný nechtěl, aby společný večer skončil.

Se svátky to bylo složité. Na Den díkůvzdání a na Vánoce 1978 Kurt pendloval mezi šesti domácnostmi. Jenny měl zároveň rád, žárlil na ni a nevěřil jí, Wendyin přítel Frank Franich v něm vyvolával jenom vztek. Wendy začala hodně pít a v opilosti byla ještě jízlivější. Frank jí jednou zlomil ruku, Kim byla tenkrát doma a všechno viděla. Wendy pak odvezli do nemocnice, a když se uzdravila, odmítla uhradit léčebné výlohy. Její bratr Chuck Franichovi domlouval, jenže Wendy na Frankovi visela a nedala si říct. Tenkrát si leckdo myslel, že Wendy s Frankem žije, protože ji finančně podporuje. Po rozvodu šla Wendy do práce, prodávala v aberdeenském obchodním domě Pearson's, ale takový luxus jako kabelovou televizi si mohla dovolit jen díky Frankovu platu přístavního dělníka. Než se objevil Frank, dlužila Wendy tolik peněz za nájem, že jí skoro odstříhli elektriku.

V jedenácti byl Kurt malý a vyzáblý, ale před nikým si nepřipadal slabší a neschopnější než před Franichem. Matku ochránit nedokázal, s hrůzou pozoroval jejich výstupy, bál se o její život a možná i o svůj. Litoval ji a nenáviděl za to, že ji musí litovat. V dětství viděl v rodičích bohy, teď se z nich staly padlé idoly, byli to falešní bohové a nedalo se jim věřit.

Tyhle vnitřní rozpory se začaly projevovat v Kurtově chování. Dospělým odmlouval, domácí práce odmítal, a přes malý vzrůst týral jednoho spolužáka do takové míry, že poškozený odmítal chodit do školy. Vložili se do toho učitelé i rodiče a nikdo nechápal, proč je takový roztomilý kluk najednou tak zlý. Když už nevěděli, kudy kam, vzali Don a Jenny Kurta nakonec do poradny. Pokusili se o rodinnou terapii, ale Don a Wendy se nikdy nedokázali sejít na jedné schůzce. Terapeut nicméně strávil s Kurtem několik sezení a

došel k závěru, že chlapec potřebuje jedinou rodinu. „Řekli nám, že jestli s náma zůstane, musí nám ho svěřit do péče, aby věděl, že patří do rodiny,“ vybavuje si Jenny. „Naneštěstí to mezi Donem a Wendy, jak se o tom začali bavit, vyvolalo jen další spory.“

Don a Wendy teď byli rozvedeni už několik let, ale pořád se nesnášeli a ten vztek přenášeli i na děti. Wendy si prožila těžké léto. Její otec Charles Fradenburg zemřel na náhlou srdeční zástavu deset dní po jednašedesátých narozeninách. Wendyina matka Peggy byla vždycky samotářská a Wendy se obávala, že se teď matka ještě víc stáhne do ústraní. Peggy se možná chovala podivně následkem hrůzné příhody z dětství: když jí bylo deset, Peggyin otec se před celou rodinou bodl do břicha. Sebevražedný pokus přežil a byl převezen do té washingtonské psychiatrické léčebny, kde prodělala šokovou terapii herečka Frances Farmerová. Tomu zranění podlehl o dva měsíce později – když nebyl pod dozorem, bodnou ránu si potřhal. Jako většina rodinných tragédií se duševní choroba Kurtova pradědečka probírala jen šeptem.

Ani rodinné krize Fradenburgových nepřiměly Dona a Wendy k tomu, aby sdíleli smutek. Rozhovory o Kurtovi končily jako každá konverzace hádkou. Wendy nakonec podepsala prohlášení, kde se psalo: „Veškerá péče, podpora a dozor nad řečeným dítětem je v plné odpovědnosti Donalda Lelanda Cobaina.“ 18. června 1979, bez tří týdnů po třech letech od Donova a Wendyina rozvodu, byl Kurt svěřen do Donovy péče.

Řízek měsíce

**Montesano, Washington
červenec 1979 – březen 1982**

*Jeho oblíbené jídlo a pití
je pizza a cola.*

*Jeho oblíbené úsloví
je „omluvte se“.*

– z portrétu pro Puppy Press.

V září 1979 začal Kurt chodit do sedmé třídy na Nižší střední škole v Montesanu. Byla to důležitá změna a škola začínala hrát v jeho životě významnější roli. Od páté třídy chodil na hudební hodiny a v sedmičce už hrál na bicí ve školní kapele. Před kamarády se úspěch snažil zlehčovat, ale sám mu přišel na chuť. Nejvíc zkoušel napodobovat bicí pochodových kapel a malých orchestrů, učil se party na rytmičák a kotel z písní jako „Louie, Louie“ a „Tequila“. Jejich kapela hrála do pochodu málokdy, většinou se objevovala na shromážděních a basketbalových zápasech, a Kurt nevynechal jedinou příležitost být při tom.

Ředitel kapely Tim Nelson si na Kurta vzpomíná jako na „obyčejného, nevýrazného studenta hudby. Nebyl nijak výjimečný, ale nebyl ani nešikovný.“ Toho roku se v „Lesní ročence“ objevila Kurtova fotka, na které hraje na malý bubínek na jakémsi shromáždění. Je ostříhaný na páže a vypadá tam trochu jako malý Brad Pitt. Oblečení má skoro slušňácké, klasické zvonové džíny Hash, pruhaté rugbyové triko Izod a sportovní boty Nike. Oblékal se jako všichni dvanáctiletí kluci, přestože byl na svůj věk trochu menší a drobnější.

Ve škole patřil Kurt mezi oblíbené, v roce 1979 byl jeho portrét vybrán do rozmnožovaných školních novin Puppy Press z 26. října. Článek se jmenoval „Řízek měsíce“ a stálo v něm:

Kurt je sedmák z naší školy. Má blond vlasy a modré oči. Říká, že škola je v pohodě. Nejradši je ve školní kapele a má rád pana učitele Heppa. Jeho oblíbené jídlo a pití je pizza a cola. Jeho oblíbené úsloví je „omluvte se“. Jeho oblíbená písnička je „Don't Bring Me Down“ od E. L. O. a má rád rockovou skupinu Meatloaf. Jeho oblíbený televizní pořad je „Taxi“, oblíbený herec Burt Reynolds.

Úsloví „omluvte se“ byl upravený výrok Steva Martina „omluvte mě“. To odpovídalo Kurtovu hořkému, sarkastickému smyslu pro humor – Kurt s oblibou pozměňoval něčí výroky a kladl absurdní

řečnické otázky; představte si dospívajícího Andyho Rooneye. V tomto duchu třeba u ohně křičel, „Jak můžete ničit tak dokonalý oheň kouřem?“ Jako malý kluk se ve společnosti dospívajících mužů snažil přežít tak, že všechno obrátil v žert a případné utiskovatele přechytračil.

Kurt se celé hodiny dokázal dívat na televizi. Neustále kvůli tomu bojoval s Donem a Jenny, kteří chtěli, aby čas strávený před obrazovkou omezil. Kurt vyváděl a žadonil, aby ho nechali. Když mu to zakázali, sebral se a šel na návštěvu za nejlepším kamarádem Rodem Marshem, který bydlel ve vedlejším bloku, a díval se na televizi tam. V čase vysílání „Saturday Night Live“ měl sice už spát, ale málokterý týden pořad neviděl, a v pondělí pak ve škole imitoval nejlepší gagy. Také rozpustile napodoboval Latku, postavu, kterou hraje Andy Kaufman v „Taxi“.

V létě Kurt odešel z Malé ligy a v zimě se přihlásil do juniorského univerzitního týmu zápasníků. Otec z něj měl radost, chodil na všechny zápasy a donekonečna se Kurta vyptával, jak si vede. Tým vedl učitel kreslení Kinichi Kanno a Kurt se k němu přihlásil také proto, aby s ním mohl trávit víc času. Kanno byl pro Kurta mužský vzor, který rozvíjel jeho tvořivost, a Kurt se naopak stal Kannovým oblíbencem. Na Halloween se na obálce časopisu Puppy Press objevila jedna Kurtova kresba. Byl na ní maskot Montesana, buldok, jak vysypává košík s dárky na psí boudu. V cobainovském stylu se mezi sladkostmi objevila plechovka piva. Toho roku Kurt vytvořil vánoční přání s perokresbou malého rybáře, kterému se háček zasekl do zad. Ten obrázek by mohl být mezi většinou vánočních přání od Hallmarku. Spolužačka Nikki Clarková si pamatuje, že Kurtovy kresby byly „vždycky moc pěkné. Pan Kanno mu nikdy nemusel pomáhat, Kurt kreslil jako pokročilí studenti.“ Kurt sahal po tužce nejen v hodinách kreslení, vzpomíná Nikki. „Pořád něco při hodině čmáral.“

Většinou to byla auta, nákladáky a kytary, Kurt ovšem začal

vytvářet i neumělou pornografií. „Jednou mi ukázal, co nakreslil,“ říká spolužák Bill Burghardt, „byl to úplně dokonalý obrázek vagíny. Zeptal jsem se, „Co to je?“ a on se rozesmál.“ Tenkrát Kurt nemohl vagínu odnikud znát, leda z knížek nebo z pánských časopisů, které si kluci mezi sebou půjčovali. Pak se Kurt soustředil na Satana a kreslil si ho do sešitu při každé hodině.

V sedmé třídě chodil Kurt s Roni Toyrovou, ale byla to jen první nevinná známost, ze které nic nebylo. Kurt jí věnoval obrázek, který je měl pevněji spojit. „Do školy s námi chodily děti, které určitě měly problémy, nebo neměly kamarády, ale on mezi ně nepatřil,“ podotýká Roni. „Lišil se jedině v tom, že byl tišší než většina dětí. Ne, že by se stranil, byl prostě tichý.“

Doma to bylo právě naopak. Hlasitě si stěžoval na všechno, co mu ze strany Dona a Jenny nepřipadalo fér. Druhé manželství s dětmi funguje dokonale jen málokdy, v tomhle případě to ovšem byla choulostivá záležitost. V rodině zaznívaly znepokojivé otázky, jestli někoho upřednostňovat nebo být spravedlivý. Kurt si neustále na něco stěžoval a Don se kvůli tomu hádal s Jenny. S Wendy se následně handrkovali o návštěvy dětí a výživné. Don si stěžoval, že Wendy hned na Kim naléhá, aby otci zavolala, jakmile se šek s výživným by jen o den opozdí.

Ke konci sedmé třídy zavolala Cobainovým školní lékařka a rodičům oznámila, že Kurt má vadné držení těla na hranici skoliózy. Don a Jenny ho vzali k lékaři a ten po důkladné prohlídce konstatoval, že Kurt podobným syndromem netrpí. Měl prostě delší ruce než většina dětí stejného věku, a tím se předchozí výsledky zkreslily. To však Wendy neuklidnilo. Podivným rodinným dorozumíváním, které fungovalo jako nezdařilá dětská hra na telefonování, se někde doslechla, že Kurt má skoliózu. Byla zděšena, že s tím Don nic nedělá a na Kurta nikdo pořádně nedbá. Kurt se rozhodl matčině diagnóze uvěřit a později tvrdil, že měl „na střední škole lehčí skoliózu“. Ačkoli se jeho tvrzení rozchází se skutečností,

Kurt ho použil jako důkaz toho, jak ho otec zanedbával.

Jako mnohé děti z rozvedeného manželství Kurt své rodiče mistrně rozeštvával. V roce 1980 pracovala Wendy v Montu na okresním úřadě a Kurt za ní po škole často chodil, jen aby jí informoval o dalších útrapách, které mu Don a Jenny připravili. Když se situace zhoršila, Kurt žil v naději, že si ho matka vezme zpátky. Ta ale tenkrát měla dost svých starostí s Frankem Franichem. Svěřila se Kurtovi, že kdyby viděl, jak to u nich doma nefunguje, byl by rád za to, co má. Když na to Kurt a Kim po letech přivedli řeč, máma na to řekla: „Ty, Kurte, ani netušíš, jaké to bylo. To bys skončil v pasáku nebo ve vězení.“

Kurt před matkou soustavně poukazoval na to, že Jenny dává doma přednost svým dětem. Když dostali Mindy a James dárky od Jennyina bývalého muže, Kurt žárlil. Domníval se, že kdykoli je za něco trestán, je to proto, že není Jennyin vlastní syn. Vykládal kamarádům, že ji nenávidí, stěžoval si, jak vaří, a tvrdil, že mu dává limonádu na příděl. Prohlašoval, že Jenny „přes tři pokoje slyší, že si otevřel plechovku pepsi,“ a k obědu si může dát „jen jeden sendvič se dvěma plátky šunky Carl Buddig a dvě Babiččiny sušenky.“

Leland Cobain napomínal Dona, že je podle něj vůči Kurtovi zaujatý. „Na stole bylo třeba ovoce a Mindy a James mohli klidně jít, vzít si jablko a sníst ho. Kurt si taky pro jedno šel, a Don mu začal nadávat.“ Leland si domýšlel, že se Don bojí, aby ho Jenny neopustila jako Wendy. Proto straní jí a jejím dětem. Don připouštěl, že Kurta musel trestat častěji než Jennyiny děti, ale namítal, že za to může Kurtova povaha, že on nikoho neupřednostňuje. Měl ale opravdu strach, že ho Jenny opustí, kdyby s Kurtem byly potíže. „Bál jsem se, že by to mohlo dospět až k tomu, buď půjde on, nebo ona, – a já ji nechtěl ztratit.“

S vlastními a nevlastními sourozenci začal Kurt lépe vycházet, když byl starší. Měl rád nemluvňata a nevlastního bratra Chada přímo zbožňoval. Mindy popichoval, ale když neměli školu, dokázal

si s ní celý den hrát. Zato když se spolužáci bavili o jejich rodině – několika klukům se Mindy líbila – rychle je opravil, aby neříkali „sestra“. Řekl o ní, „to není moje sestra, ale dcera novy ženy mýho táty.“ Říkal to, jako by pro něj byla nějaká přítěž, se kterou se musí vyrovnat.

S Jamesem vycházel líp, možná proto, že ho mladší chlapec nepřevyšoval. James dělal pálkaře v družstvu, za které Kurt hrál, a když mu jiný kluk dal pěstí, Kurt se do toho vložil a útočníka zahnal. Oba taky měli rádi filmy. V létě jezdili s rodinou do kina drive-in se dvěma plátny. Don a Jenny řídili každý jedno auto, děti zavezli na film mládeži přístupný a jeli se dívat na film pro dospělé na druhém plátně. Kurt Jamese poučil, že lepší než koukat na další komedii s Donem Knottsem by bylo jít na záchod, stoupnout si hned za promítací kabinu a dívat se na film pro dospělé, třeba Heavy Metal, ten Kurt miloval. Kurta bavilo líčit nevlastnímu bratrovi filmy, které už viděl. Rok předtím se díval na Blízká setkání třetího druhu a uměl odříkat všechny dialogy. „U večere si hrál s bramborovou kaší a stavěl z ní tu horu z toho filmu,“ vybavuje si James.

Ve čtrnácti, v roce 1981, začal Kurt točit vlastní krátké filmy kamerou Super-8, kterou měl po rodičích. Jedno z prvních děl byla důmyslná krádež Války světů Orsona Wellese zachycující přistání mimozemšťanů – ty Kurt uhnětl z hlíny – u Cobainů na dvorku. Pak ten film pustil Jamesovi a úspěšně se kloučkovi snažil namluvit, že jejich dům obsadili mimozemšťani. Další film, který vznikl v roce 1982, odhaluje mnohem temnější stránku Kurtovy duše. Nazval ho Kurt páchá krvavou sebevraždu a před kamerou, kterou držel James, předváděl, že si řeže zápěstí o hranu napůl rozříznuté plechovky od zázvorové limonády. Ve filmu nechybí zvláštní efekty ani falešná krev, Kurt dramaticky přehrává závěrečnou scénu vlastního konce a podává výkon, který musel vidět někde v němém filmu.

Tak děsivý film v rodičích ještě posiloval určité podezření, s

jakým nahlíželi do tmavých zákoutí Kurtovy duše. „To přece nebylo normální,“ argumentuje Jenny, „od samého začátku neuvažoval normálně, byl nevyrovnaný.“ S klidem dokázal probírat věci, které většinou chlapců jeho věku naháněly hrůzu: vraždu, znásilnění, sebevraždu. Nebyl jediný kluk na světě, který přišel s tím, že se zabije, ale ledabylost, s jakou o tom žertoval, kamarády značně zarážela. Jednou šli s Johnem Fieldsem domů ze školy a Fields Kurtovi povídá, že by měl být malíř, a Kurt nenuceně prohlásil, že má jiné plány: „Bude ze mě hudební superhvězda, zabiju se a shořím v plamenech slávy,“ řekl. „No, Kurte, tohle je ta nejblbější věc, jakou jsem kdy slyšel, takhle nemluv,“ zlobil se Fields. Ale Kurt trval na svém: „Ne, já chci být bohatý a slavný a zabiju se jako Jimi Hendrix.“ Ani jeden z kluků tenkrát nevěděl, že Hendrix sebevraždu nespáchal. Fields není jediný Kurtův kamarád, který tuhle historku vypráví, takových pět dalších známých si vybavuje podobné verze toho rozhovoru, vždycky s tímž temným koncem.

Že Kurt ve čtrnácti letech mluví lhostejně o sebevraždě, nikoho z rodiny nepřekvapovalo. Kurtův prastrýc Burle Cobain, Lelandův nejstarší bratr, proti sobě v šestašedesáti letech obrátil devítku s krátkou hlavní a střelil se do břicha a do hlavy, to bylo před dvěma lety. Tělo našel Leland. Tvrdilo se, že Burle měl být obviněn ze sexuálního obtěžování. Burle nebyl tak blízký příbuzný jako jiní strýcové, ale Kurt o tom kamarádům neustále vypravoval. Občas v žertu nadhodil, že strýc „se zabil kvůli smrti Jima Morrisona,“ přestože Morrison zemřel deset let předtím.

Kurt bral celou věc s humorem, ale pro Lelanda to byla zničující rána. Rok před Burleovou sebevraždou zemřel na krvácení do mozku jeho bratr Ernest. Jeho smrt v sedmapadesáti sice nebyla formálně vedená jako sebevražda, strýc však věděl, že jestli nepřestane pít, zemře. Nenechal toho a nakonec spadl ze schodů, přivodil si aneurysma, a to zapříčinilo smrt.

Kurta neovlivnila jen tahle úmrtí. Když chodil do osmé třídy,

oběsil se před jednou základní školou nějaký chlapec z Montesana. Kurt ho znal, byl to bratr Billa Burghardta. Tělo visící na stromě našli Kurt, Burghardt a Rod Marsh cestou do školy. Půl hodiny se na něj dokázali dívat, než je nakonec vedení školy odehnalo. „Byl to nejgrotesknější zážitek v mém životě,“ vybavuje si Marsh. Soudě podle Kurtovy rodinné historie a této události, sebevražda se stala pojmem a tématem, o kterém nešlo nemluvit. Patřila spíš do toho prostředí stejně jako alkoholismus, chudoba nebo drogy. Kurt se Marshovi svěřil, že v sobě má „sebevražedné geny“.

K experimentování s drogami se Kurt dostal v osmé třídě, když začal kouřit marihuanu a brát LSD. Trávu kouřil nejdřív na večírcích, pak s kamarády a nakonec kouřil sám a denně. V devítce z něj byl regulérní hulič. Marihuana byla v Montu levná a dala se dobře sehnat, většinou z domácí produkce. Kurtovi pomáhala zapomenout na život doma. Ze společenského rituálu se vyvinulo dobrovolné anestetikum.

V době prvních zkušeností s drogou začal pravidelně chodit za školu. Když se z ní ulil s kamarády, koupili si marjánku nebo ukradli rodičům z baru pití. Jenže Kurt začal chodit za školu sám, nebo do školy přišel a po velké přestávce už byl pryč. S kamarády se vídal méně a zdálo se, že se odcizuje všemu kromě vlastního vzteku. Na Silvestra 1980 narazil Trevor Briggs na Kurta v městském parku v Montu. Seděl tam sám, houpal se na houpačce a pohvizdoval si. Trevor ho pozval k nim domů a společně se opili u televizní soutěže Dicka Clarka. Na závěr roku se zkouřili domácí trávou tak, že se oba pozvraceli.

Ještě před pár lety se Monte jevilo jako nejlepší místo, kam chodit do školy, a teď si z něj Kurt vytvořil vlastní vězení. V rozhovorech s kamarády zatracoval město i rodiče. Právě dočetl „Jako zabít ptáčka“ Harper Leeové a prohlásil, že popis toho města přesně sedí. Na začátku roku 1981 se Kurt začal ukazovat v jiném světle. Vlastně se moc často neukazoval, stále víc času trávil sám.

Doma na Fleet Street si v suterénu zařídil pokoj a nastěhoval se tam. Kamarádům líčil, že to stěhování chápe jako vyhnanství. Čas si krátil u hracího automatu z obchodáku Montgomeryho Warda, který dostal k Vánocům, měl tam věž, co mu přenechali Don a Jenny, a hromadu desek. Ve sbírce nahrávek byli Elton John, Grand Funk Railroad a Boston. Toho roku se mu nejvíc líbilo album od Journey, Evolution.

Konflikty s Donem a Jenny dospěly k bodu zlomu. Veškeré snahy rodičů začlenit Kurta do rodiny selhaly. Začal bojkotovat rodinné večery, a protože se sám cítil vnitřně opuštěný, rozhodl se opustit i rodinu. „Chtěli jsme po něm domácí práce, nic mimořádného, ale on to nedělal,“ vzpomíná Don. „Pokoušeli jsme se ho uplácet, ale když svou práci neodvedl, kapesné jsme mu sebrali. Stejně odmítal cokoli dělat. Skončilo to tím, že nám dlužil peníze. Naštval se, práskl dveřmi a zalezl k sobě.“ Přátel mu ubývalo. „Všimla jsem si, že se ho někteří kluci straní,“ říká Jenny. „Byl daleko víc doma, ale stejně nebyl s námi. Jako by se uzavřel do sebe. Byl nemluvný a mrzutý.“ Rod Marsh vzpomíná, že Kurt toho roku zabil sousedům kočku. Takový projev pubertálního sadismu byl ve výrazném rozporu s jeho pozdějším chováním. Ještě živé zvíře tenkrát pověsil rodičům do komína a smál se, když zdechlo a po domě se šířil zápach.

V září 1981 šel Kurt do prvního ročníku střední školy v Montesanu. Chtěl se zapojit a hned na podzim nastoupil do fotbalového týmu. Chytil se, přestože nebyl vysoký – to byl možná víc než co jiného důkaz, jak malá byla škola v Montesanu. Trénoval dva týdny a pak toho nechal, stěžoval si, že se tam moc nadřel. Tentýž rok také začal s lehkou atletikou. Házel diskem, což byl při jeho postavě neuvěřitelný počin, a běhal dvoustovku sprint. Nebyl to rozhodně nejlepší atlet v družstvu, hodně tréninků vynechával, ale patřil k těm rychlejším. V ročence na fotce družstva se kření proti slunci.